



Lecer inclusivo no recreo. Programa patios y parques dinámicos —>

Rosa de los Ángeles Fernández
Lagar (Gey Lagar)

Entramados/ Universidad de Murcia
patiosyparquesdinamicos@gmail.com

*P*atios e Parques Dinámicos (Lagar G., 2015) é un programa de Inclusión Social a través do xogo en contextos de lecer. Patios Dinámicos desenvólvese no tempo de lecer escolar propiciando que ningunha persoa quede sen disfrutalo. Parques Dinámicos fomenta o xogo inclusivo en espazos públicos e familiares. Nesta ocasión centraremos a atención nos Patios Dinámicos e o seu desenvolvemento en centros educativos de todas as etapas e modalidades educativas.

O patio é un espazo arquitectónico que acolle, cada xornada lectiva, un tempo de lecer. O recreo simboliza liberdade de acción, libre decisión de xogo, encontros e desencontros que marcan aprendizaxe persoal e social. As aprendizaxes adquiridas neste foro social acompañarán as persoas no seu proceso de vida. É espazo e tempo que acolle ou limita e incluso exclúe. É por iso polo que analizar o recreo proporcionará claves para implementar e desenvolver o Patio Dinámico.

Patios e Parques Dinámicos baséase en tres premisas que teñen que darse xuntas: presenza de todo o alumnado, participación libre con acompañamento ou non por parte do equipo de mediadores de xogo en función das necesidades de apoio do alumnado e disfrute a través de actividades lúdicas, creativas e sensoriais motivadoras.

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932
Páx. 34 - 35

Este programa ten a súa orixe en Oviedo (Asturias) en 2011, implementándose en todas as comunidades autónomas e tamén fóra de España. Foi presentado en congresos internacionais en Francia, Grecia, México, Portugal, Costa Rica e Perú e artigos científicos sobre as súas accións publicáronse en revistas relacionadas. É moi frecuente que alumnado de graos e másters o seleccionen para realizar o seu TFG ou TFM. Nestes momentos o programa está participando en proxectos de carácter internacional: no Teacher Training Programme-PINC liderado pola Universidade de Murcia (España) coa participación de AP University College of Applied Sciences and Arts Antwerp (Bélxica), Universidade Palacký de Olomouc (República Checa), Fundación ONCE (España), Università degli Studi di Palermo – UNIPA (Italia), Universidade de Tesalia (Grecia) e CESIE (Italia). E “Espazos non formais participativos para a aprendizaxe escolar inclusiva Inc-Leisure” liderada pola Asociación Amicos (Galicia, España) e a participación da Asociación Babilon (Alacante, España), Associação Grão Vasco (Viseu, Portugal), OURC Dr. Zlatan Sremec (Skopje, North Macedonia).

Cando un centro educativo quere que o seu recreo se transforme nun Patio Dinámico, debe pasar por un proceso formativo, xestionado xeralmente polos Centros de Formación e Recursos do Profesorado, impartido polo equipo de formadores/as acreditados. En Galicia o equipo conta con seis persoas acreditadas coas que se pode contar a través do correo do programa. Na formación abóndase as barreiras que presenta o patio do centro dende o

Deseño Universal (DU) e danse as ferramentas para crear ou afianzar a cadea de accesibilidade, danse pautas sobre espazos de socialización e xogo, explícanse diferentes opcións de organización do equipo de mediadores de xogo, analízanse as necesidades de apoio do alumnado diana (alumnado que non participa no recreo e que precisa, de forma puntual ou mantida, apoio no xogo) e danse pautas para seleccionar xogos e actividades creativo-sensoriais de interese para o seu alumnado. Todo se plasma no proceso de implementación en cinco pasos: organización do equipo de mediación, observación, rexistro e toma de decisións utilizando o Modelo de Análise de Recreos por Estratos (MARE) (Fernández-Lagar, R.A., 2021), organización da temporalidade, acción de xogo e avaliación.

Entre os materiais do programa é de mencionar o libro *Patios y Parques Dinámicos*, edit. TRABE, 2015 (con xogos pictografiados), a *Guía de Juego Seguro* (libre descarga en <https://www.seguosmeridiano.com/guia-juegos>) e o libro *Buenas Prácticas Inclusivas en Recreos y Deporte en Edad Escolar*, publicado pola editorial EDITUM da Universidade de Murcia como froito do traballo de 19 expertos que participaron como conferenciantes no 1º “Congreso Internacional de Buenas Prácticas Inclusivas en Recreos y Deporte en Edad Escolar” (abril 2021), baixo a coordinación de Olga Rodríguez e Gey Lagar (de libre acceso dende datas próximas en <https://publicaciones.um.es/publicaciones/public/obras/ficha.seam?numero=2885&edicion=1>).



Proceso de mellora do entorno físico do espazo de xogo no CEIP Plurilingüe As Solanas- Nicolás Gutiérrez Campo da Guarda (Pontevedra).

En Galicia existen numerosos centros educativos con Patios Dinámicos. Cómpre mencionar tres exemplos de Boas Prácticas levadas a cabo en dúas modalidades de implementación distintas e complementarias tamén. O CEIP Plurilingüe As Solanas- Nicolás Gutiérrez Campo da Guarda (Pontevedra), que comezará o seu 7º curso dinámico implementando o programa, o CEE Nosa Señora do Rosario (A Coruña) que comparte espazo de patio co CEIP María Pita e dinamiza os patios do alumnado de ambos centros, e a Asociación Amicos (Boiro), cuxo equipo Badaboom está formado no programa e leva a cabo o programa Patios Dinámicos como persoal externo en centros educativos.

Para máis información, formación e compartir a experiencia dun centro educativo para pertencer á rede de Patios Dinámicos, contactar a través de patiosyparquesdinamicos@gmail.com. ■

REFERENCIA

– FERNÁNDEZ-LAGAR, R. A (2015). *Patios y parques dinámicos*. Trabe.